

**PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN
LAUSUNTO 40/2005 vp**

Hallituksen esitys laiksi varallisuusverolain kumoamisesta ja laiksi varojen arvostamisesta verotuksessa sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi

Valtiovarainvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 13 päivänä lokakuuta 2005 lähettäessään hallituksen esityksen laiksi varallisuusverolain kumoamisesta ja laiksi varojen arvostamisesta verotuksessa sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi (HE 144/2005 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi valtiovarainvaliokuntaan samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto valtiovarainvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Kirsi Seppälä ja neuvotteleva virkamies Jukka Vanhanen, valtiovarainministeriö
- professori Olli Mäenpää
- professori Ilkka Saraviita.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut
— oikeusministeriö.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi varallisuusverolaki ja säädettäväksi uusi laki varojen arvostamisesta verotuksessa. Jälkimmäinen lakiehdotus sisältää säännökset yrityksen nettovarallisuuden ja kiinteistöveron laskentaperusteena olevan kiinteistön arvon määrittämiseksi. Esityksessä ehdotetaan tarkistettavaksi myös verotusmenettelystä annetun lain säännöksiä varallisuustietojen ilmoittamisesta samoin kuin verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain säännöksiä. Esitys sisältää lisäksi ehdotukset laeiksi tuloverolain muuttamisesta, perintö- ja lahjaverolain muuttamisesta, elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 51 c ja 52 c §:n muuttamisesta, tonnistoverolain 37 §:n muuttamisesta, kansainvälisen kaksinkertaisen verotuksen poistamisesta annetun lain 1 ja 4 §:n

muuttamisesta, rajoitetusti verovelvollisen tulon ja varallisuuden verottamisesta annetun lain muuttamisesta, keskinäisestä virka-avusta verotuksen alalla Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisien välillä annetun lain 2 §:n muuttamisesta, enakkoperintälain muuttamisesta, kiinteistöverolain muuttamisesta sekä keskusverolautakunnasta annetun lain 5 §:n muuttamisesta.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 2006 alusta.

Esitys liittyy valtion vuoden 2006 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa sääntelyä arvioidaan yksityiselämän ja henkilötietojen suojaa koskevien perustuslain 10 §:n

säännösten kannalta samoin kuin perustuslain 80 §:n näkökulmasta lainsäädäntövallan siirtämisestä. Perusteluissa katsotaan, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämis-

järjestyksessä. Hallitus on pitänyt kuitenkin aiheellisena esityksen saattamista perustuslaki-valiokunnan käsiteltäväksi.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Ilmoitusvelvollisuus

Luonnollisen henkilön ja kuolinpesän on esityksen 5. lakiehdotuksen 10 §:n perusteella annettava veroilmoituksessaan tiedot pykälän 2 momentissa luetelluista varoista ja 3 momentissa mainituista veloista.

Henkilön velvollisuus antaa itseään koskevia tietoja viranomaiselle on merkityksellistä ennen muuta perustuslain 10 §:ssä turvatus yksityiselämän suojan kannalta (esim. PeVL 15/2002 vp, s. 2—3, PeVL 64/2002 vp, s. 2/II). Esityksen perusteluista ilmenee, että ehdotuksessa tarkoitettujen tietojen henkilön varoista ja veloista ovat varallisuusverolain kumoamisesta riippumatta tarpeellisia verotuksen toimittamista varten. Sääntelylle on hyväksyttävät perusteet. Ilmoitusvelvollisuuden piiriin kuuluvat varat luetellaan lakiehdotuksen 10 §:n 2 momentissa tyhjentävästi ja ilmoitettavat lainat käyvät ilmi 3 momentista. Viittaus "1 momentissa tarkoitettuihin tietoihin" ei kuitenkaan ole sääntelyn selkeyden näkökulmasta onnistunut, jos sillä on tarkoitus rajata sääntely verotusta varten tarpeellisiin tietoihin. Verotuksella tarkoitetaan esityksen perustelujen mukaan tässä yhteydessä myös verovalvontaa ja verojen perintää. Pykälän 1 momentissa olevan määräystenantovaltuuden suhde 2 momentissa olevaan luetteloon muodostuu lisäksi viittauksen takia tarpeettoman tulkinnanvaraiseksi. Lakiehdotuksen 10 §:n 2 ja 3 momentti on sääntelyn selkeyden vuoksi syytä muotoilla käyttämättä viittausta 1 momenttiin.

Verotustietojen julkisuus

Esityksen 14. lakiehdotuksessa ehdotetaan muutettavaksi verotustietojen julkisuudesta ja salas-

sapidosta annetun lain 5 ja 6 §:ää poistamalla niistä maininnat varallisuustietojen julkisuudesta. Ehdotus merkitsee, että näihin tietoihin sovelletaan voimassa olevan lain 4 §:ää. Tiedot verovelvollisen taloudellisesta asemasta ovat siitä ilmenevän pääsäännön perusteella salassa pidettäviä.

Viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

Verovelvollisen taloudellista asemaa koskevien tietojen salassapidolla pyritään suojaamaan perustuslain 10 §:n 1 momentissa turvattua yksityiselämää. Toisen perusoikeuden edistäminen on sellainen välttämätön syy, jonka vuoksi viranomaisen hallussa olevien asiakirjojen julkisuutta on mahdollista perustuslain 12 §:n 2 momentin nojalla lailla erikseen rajoittaa. Henkilön taloudellista asemaa kuvaavat asiakirjat ovat salassa pidettäviä myös viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:n 1 momentin 23 kohdan perusteella. Laki on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella, eikä valiokunnalla ollut mainitusta lainkohdasta huomautettavaa valtiosääntöoikeudelliselta kannalta (PeVL 43/1998 vp, s. 5/II). Ehdotettu sääntely ei vaikuta 14. lakiehdotuksen käsittelyjärjestykseen.

Valtioneuvoston piirissä on esityksen perustelujen mukaan tarkoitus käynnistää jatkovalmistelu ehdotettua seikkaperäisemmän sääntelyn aikaan saamiseksi varallisuustietojen julkisuuteen liittyvistä kysymyksistä. Tällaisessa yhteydessä on syytä arvioida verotustietojen julkisuuslain nykyistä rakennetta ja sen suhdetta perustuslain 12 §:n 2 momentin säännöksiin. Julki-

suus on perustuslaista ilmenevä pääsääntö, johon lailla voidaan erikseen säätää rajoituksia. Valiokunnan mielestä salassapidon pääsääntöön perustuva verotustietojen julkisuuslaki ilmentää perustuslain näkökulmasta nurinkurista lähtökohtaa. Verotustietojen julkisuuslain rakennetta on syytä kehittää perustuslain lähtökohtia paremmin vastaavaksi.

Valtioneuvoston piirissä on valiokunnan mielestä lisäksi tärkeää arvioida perustuslain 10 §:ssä turvatus henkilö tietojen suojan näkökulmasta voimassa olevaa lainsäädäntöä verohallinnon tiedonsaantioikeudesta ja henkilö tietojen käsittelystä verohallinnossa (ks. esim. PeVL 14/2002 vp, s. 2—6, PeVL 15/2002 vp, s. 2, PeVL 17/2002 vp, s. 2/I).

Verohallituksen määräystenantovaltuudet

Käsiteltävänä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettaviksi samoja verotusmenettelystä annetun lain säännöksiä Verohallituksen määräystenantovallasta kuin hallituksen aiemmassa esityksessä eräiden verotusmenettelyyn liittyvien säännösten muuttamisesta (HE

91/2005 vp). Perustuslakivaliokunta on viimeksi mainitusta esityksestä antamassaan lausunnossa arvioinut määräystenantovaltuuksien perustuslainmukaisuutta (PeVL 35/2005 vp, s. 3—4). Valiokunnan tuossa lausunnossa esittämät kannanotot sääntelyn tarkistamisesta ja selkeyttämisestä kohdistuvat nyt käsiteltävänä olevan esityksen 5. lakiehdotuksen 7 ja 10 §:ään. Siksi myös tämän lakiehdotuksen 7 §:n 3 momentin valtuutusta on täsmennettävä valiokunnan aiemmassa lausunnossa mainituin tavoin, jotta lakiehdotus voidaan näiltä osin käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Lausunto

Lausuntonaan perustuslakivaliokunta esittää,

että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä, 5. lakiehdotus kuitenkin vain, jos valiokunnan sen 7 §:n 3 momentista tekemä valtiosääntöoikeudellinen huomautus otetaan asianmukaisesti huomioon.

Helsingissä 26 päivänä lokakuuta 2005

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Kimmo Sasi /kok
jäsen. Hannu Hoskonen /kesk
Sinikka Hurskainen /sd
Irina Krohn /vihr
Annika Lapintie /vas
Reino Ojala /sd

Klaus Pentti /kesk
Markku Rossi /kesk
Arto Satonen /kok
Seppo Särkiniemi /kesk
Astrid Thors /r
vjäs. Veijo Puhjo /vas.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Sami Manninen.